

לא משום כלאים... ולא שחלה: ולא משום מעשר... דנעמה נבילה

לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר ונטילין... לא יבטלו מן השבת... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

אבל פינה מביאה למוחם אחרת... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

מגולות מקלן ועל כן חומר ר"ח דלא חשבו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ואל תאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

אם יאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

אם יאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

אם יאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

אם יאמרו... אלא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר

ספר

תרומת הדשן

חלק ראשון – שאלות ותשובות

ערוך ומוגה עפ"י כת"י
עם ציונים הערות והשוואות

חלק שני – פסקים וכתבים

ערוך ומוגה עפ"י כת"י
עם ציונים הערות והשוואות

קובץ תשובות חדשות
מלוקטים מלקט יושר וכתבי-יד

מפתח מפורט

מפתחות חלק השו"ת
מפתחות חלק פסקים וכתבים
ותשובות חדשות

מובילי יבואו איסוף 331
נזק 41 בוגי 3 אמטור אק"א

נוהרין היו, ובמדינה זו לא מחמירין ואינני מעכב על ידם, דדמי לן חומרא וזהירות יתירא דפתו ביין, אבל דבקל מפליט ובולע סברא ליזהר טפי.

סימן קצ

וחליצה דחולה שלא היה לה כח לעמוד וחלצה בין עומד בין יושב, בכל דבר שאין לו תקנה חשיב מיושבת פשיטא דכשירה לכתחילה¹. וראיה מפורשת הבאת מההיא דביני עמודים וכו' לחד פירוש². והו כיון דאינו אלא למצוה ולא לעכב כדתניא להדיא

סימן קצא

ועל דרך המנקר דקדקת מן המתמיהין על מה שמניחין בשר בלא ניקור עד לאחר שלשה ימים. פשיטא דשפיר, דאפילו שאר בשר שאין בו חלב אין נוהגין כלל לכתחילה להניחו בלי ניקור עד לאחר שלשה ימים, משום דתו אין ראוי לבשל רק לצלות

סימן קצב

ועל דבר אותו שאמר: ע"ר זו"ל זי"ך טויפי"ן ארי"ב זי"ין שוויגי"ר זו"ל אי"ן זי"ין הוי"ש גי"ן¹. דע לך דפסק זה שכתבת, דמי שאמר אם נשאל על גדרי אינו יהודי אין מתירין לו אינו במרדכי שלנו כל עיקר. ומרדכי דבני רינו"ס אין לנו פה אך מרדכי קצר, ושם מצאתי פסק זה? ולא כתב כלום מדבר חבירות. והנה נראה דבטוי כה"ג שאומר אפי' בפירוש אם יעשה דבר פלוני יכפור בהשם י"ז אין זו לא שבועה ולא כנוי ולא יד, הואיל ואינו מוציא שום רמז שבועה או נדר או איסור מפיו. ולא דמי אפילו למי שאמר אם יעשה דבר פלוני תבא עליו קללה זו, דהתם נמי אשכחן בתלמוד דארור בו נדוי בו קללה בו שבועה, אבל שבועה כזו לא מצינו, וא"כ נוכל לומר [דאין] צריך התרה לגמרי². וא"ת מכל מקום

סימן קצג

74 שלמדך יסגא לחדא אהובי עמיתי שאירי הר"ר יודא י"ץ. אשר שאלתני אם הונח דבר מוקצה על חפץ חפץ לפני שבוע או יותר, כמו שרגילים להניח חפצים זה על זה בתיבה, אי שרי לנער המוקצה מן

סי' קפ"ט: 1. ע"י רמ"א (סי' תמ"ז ס"ה) והמצ"ח שם כתב תשו' מהר"י ברין, וע"י מג"א (סק"ט) ממהר"ל, וע"י מ"ב שם.
סי' קצ: 1. רמ"א (סי' קס"ט ס"ב) וע"י גר"א (סקמ"ה). 2. יבמות קו, א ד"ה לישנא אחרנא. 3. פסחים ל, א תור"ה ולשהיתנהו.
סי' קצא: 1. ב"י ורמ"א (סי' ס"ט ס"ב) וע"י פתי"ש וגר"א וע"ש במטה יונתן, וע"י רמ"א (סי' ס"ד ס"ה) וע"ל בשו"ת סי' ק"ס ומש"כ שם.
סי' קצב: 1. הרגום הפשי: הוא ישחמד אם חותנתו תכנס לביתו. 2. ע"י לפנינו במרדכי ב"מ סי' שכ"ד, ויותר מזה ליתא לפנינו כלל. 3. רמ"א (תו"ד סי' רכ"ט ס"ד) וע"י ט"ז (סק"ג), והנה רמ"א שם כתב דהמרדכי הנ"ל מיידי דווקא בכה"ג אבל אם אעשה דבר פלוני לא אהיה יהודי אינו צריך התרה. ובפשטות רצ"ל דווקא בכה"ג שאם ישאל לא יהא יהודי אין מתירין. אכן תלבוש פ"ו דרצ"ל דאם ישאל אי"ן מעשה יהודי אין מתירין משא"כ באומר שאם יעשה כו"כ אינו יהודי אי"ן התרה דאינו יושב המצוה ודבר שייך ומכא"ל דלא יסד אינו

החפץ הואיל ולא הניחו עליו במתכוין לא נעשה בסיס. ודקדקת הכי מפ' נוטל בפרש"י, לשונך משמע דלא נעשה שום דבר בסיס אא"כ הניח על דבר מוקצה בשביל שיהא מתיישב עליו בטוב. אבל מה שמניחין בדרך אקראי כמו שרגילין להשים בתיבה חפצים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח לפנות לכל חפץ מקום בשולי התיבה לעצמו, כה"ג לא חשיב מניח אלא שוכח. נראה דאם הונח המוקצה בדרך זה בין השמשות בע"ש אין לך ראייה מפני רש"י להתיר, דאיכא למימר דוקא בשוכח שלא מדעת כשכבר היה נח עליו לא נעשה בסיס, אבל במניח בע"ש אפי' באקראי הואיל ויודע

סימן קצד

דיש לתקן על שלשה דרכים היאך יצא ידי הבדלה. והמחזור שבכולן שישמע במוצ"ש ההבדלה מאחרים ויצא ידי חובתו עמהם¹, וכן הוריתי פה לשני בחזורים שהתענו בימי התשובה שלשה ימים ושלשה לילות.

סימן קצה

מה שבתבת אם נוחגין כרמב"ם¹ שכתב דהאידינא דבקיאי בקביעא דירחא אין מערבין על התנאי. נראה דיש לעשות כדברי אשירי² דמיתני דך

סימן קצו

שלום לך אהובי עמית הח"ר אליעזר. אשר שאלתני מי שנשברה לו חבית של יין ונשפך היין לארץ אם מותר לשאוב יותר מלצורך היום. ובעית לאוקומי ההיא דחבית שנשברה דאסור דוקא מחצר לחצר, אבל באותו חצר שרי' כמו נתפזרו לו פירות בחצר. ורצית לדמות ההיא הצלה להצלה דדליקה ולהתיר בחד אוינא ובכית המקורה כמו שחלק בספר התרומה³, ודקדקת מן הגמרא דטעמא דהך איסורא משום שמא יביא כלי דרך רה"ר, אמת כי הרמב"ם כתב להדיא הכי פרק כ"ב⁴ דהיינו טעמא דגזירה זו, ולכך יש לחלק להתיר דלית לן רה"ר דאורייתא, וגם בחצר המעורבת כמו שמחלק בספר התרומה. ותו דבהגה"ה במיימון שם⁵ כתב בשם ר"ת⁶ דוקא נשברה אבל

סי' קצג: 1. שבת קמב, ב ד"ה אלא בשכת. 2. עי' מג"א (סי' ש"ט סק"ו) שכתב והוכיח כד' השואל, וע"ש במחצת"ש ובחי' רע"א, ודדק. 3. ב"י (סי' ש"ט) ועי' שו"ע (שם ס"ג) ומג"א שם [ועי' מהרש"ם ח"ד סי' פ"ח]. 4. הלכ' י"ז. 5. ל"מ.

סי' קצד: 1. פכ"ט משבת ה"ד. 2. שו"ת סי' קנ"ד ועמש"כ שם. 3. תענית פ"ד סי' מ'. 4. ד"ו עמ' 26 וד"ב עמ' 46 [ועי' ראב"ה ח"ב סי' תקכ"ב]. 5. עי' רמ"א (סי' רצ"ט ס"ו) ונו"כ ומש"כ בשו"ת שם.

סי' קצה: 1. עי' רמב"ם פ"ח מעירובין ה"ה ולא הוכיח מזה כלל, אמנם עי' בפיה"מ עירובין (פ"ג מ"ז) שכתב "אבל עכשיו בבי' ימים של ר"ה שאנו עושים עפ"י חשבון: ואולי לזה כיון, אכן בפיה"מ מהדו' קפאת ליתא מילת "אותם עפ"י חשבון" וכתב שם שהמהדיר הוסיף מדעתו ע"ש. 2. עירובין פ"ג סי' ר"ז. 3. עי' עירובין רמז תר"כ (ט, ב מדפ"ה) וכיצה רמז תת"פ (ט, ב מדפ"ה).

שט"ו א והלכה. ולא אסרו טלטול שלא יצוים נמוס סכנת מולי... (רמ"ה שבת קמ"ד, ז ד"ה בחיטה)... (ואם חלמתי)

סימון שטו

טלטול על ידי דבר אחר אם מותר בשבת.

ובו ה' סעיפים:

א א"כ נמל אדם את בנו שהאבן בידו ולא חשיב... מטלטל לאבן והוא שיש לו גענועין (פירוש בן... שיש לו עצבון כשאנו עם אביו, ערך ט"ז גענועין) עליו שאם... לא יבטלו א הלה אבל אם אין לו גענועין עליו לא... ואפילו בשיש לו גענועין עליו לא התירו אלא... באבן אבל אם דינו בידו א"כ (א) אפילו לאחו התינוק... בידו והוא מהלך בדגליו אביו (ב) החישיבין דלמא... נפיל ואתי אבוח לאחויי (ג) ויש אומרים שלא אסרו... אלא ב כשהוא נושא התינוק עם דינו בידו אבל... לאחו התינוק בידו אף על פי שדינו ביד התינוק אין... בכך בלום:

ב לכלכלה שהיתה נקובה ופתמה באבן מותר... מטלטל שהרי ג נעשה האבן (א) בדופנה ז' וכן... דלעת שתולין בה אבן כדי להכביד למלאות בה [מים]... אם הוא (ב) קשור יפה שאינו נופל מותר למלאות בה... שהוא כמו הדלעת עצמה שהוא בטל אגבה ואם לאו... אסור:

ג לכלכלה מליאה פירות ואבן בתוכה (ה) אם הם... פירות רטובים כגון האגוז וענבים ד ימול אותה... (ו) כמו שהיא שאם ינער הפירות מתוכה יפסדו אבל...

אם הם פירות שאינם נפסדים ינערום ולא ישלנו עמהם ויהי מילי בשאינו צריך אלא לפירות או... לכלכלה אבל אם היה צריך (ז) למקום הכלכלה מטלטל כמות שהיא:

ד שבת אבן על פי חבית או מעות על חכר טעם חבית על צדה והאבן נופלת ד (ח) ומנער חכר (ט) והמעות נופלים... (י) ואם היתה החבית בין החביות בענין שאינו יכול (א) להטות אותה במקומה (ב) יכול להגביהה כמו שהיא עם... האבן למקום אחר להטותה שם כדי שיפול מעליה ואם הניחם עליהם מדעתו (י) על דעת שישארו שם (א) בבניית...

ברך להם למהרי"ק"ש

שטו שט"ו ד יבול (א"א) לך לומר לטעום: (שם) ואם הניחם וכו' הטעם קודם ערך שבת הסיני כמכות:

באר היטב

שט"ו (א) בדופנה. מין דהקפה שווה דופן, ואם לא הקפה לא מ"א... (ב) כמו שהיא. נעשה נמוס לתינוק ולהימה. ואין... מטריחין אותו לטול הפירות מתוך הסל נינו, אבל אם הפירות מונחים ככלים... קטנים מוך הכלכלה יטלו מין מתוך הכלכלה. (מ"א ס"ק ד):

ביאור הגר"א

שט"ו (א) כמ"ח אן אפילו יאחיו. רש"י וספת קמ"ב, א דיה אתי לאחיין כהטעם... שמשורש: (ב) החישיבין גמרא [שם]: (ג) ויש אומרים כפשטא... דגמרא [שם], דאם לא כן אפילו הוא התינוק אסור, אלא דהכי קאמר, מתוך... שמחירין לו טלטול היינור אתי למלטל גם כן כשהוא יפול, אבל אי לא נקט... להניק ליבא לתיחש: (ד) [כמה] בן קשור יפה כוז, גמרא שם [קמ"ב] בן... (ה) [שם] אן א"כ. מנחת הכהנים [שם] וכו' דלא גרסין [בגמרא] שם... קמ"ב אן ולעריגתו ניצטרי אחר, רמ"א סימן ש"ו סעיף ה' בהגה'... (ז) [שם] חן יבא, גמרא שם [קמ"ב] בן: (ז) כ' דעת שישארו, רש"י שם ד"ה... אלא בשבת כד', ור"ל, דאם לא היה דעתו שישארו כוז אף שהיה בחול כותרה... (ח) בכניסתו לפירוש רש"י [שם] נ"א אי דיה [אבל] סתם [הרי] [הן] כ"ו:

ארכי ש"ך

יציד דבר החמיר, החמיר בחזו ח"א [הספד] (ז) ש"ו ש"ו וכו' [שם] וכו'.

- ט"ו. משנה שבת... ח"א [ש"ס] וגמרא שם... פירוש רש"י שם וד"ה... כתיבת: 4. גמרא שם קמ"ב, א': ** רש"י שם ד"ה... הלכה: הר"ן [שם] וט"ו, א ד"ה... ו' כתיבת [שם] הרמ"ן... שם קמ"ב, ז ד"ה ח"א':... משנה שם וגמרא... ויקומתה דר"ה [שם]... קמ"ב [ש"א]:... שם ק"כ"ה [ש"ז]:... חשנה וט"ו [ש"ז]:... כגמרא: . שם קמ"ב [ש"א]:... גמרא לוקמתה דר"ה... חזן ונגרסה הרמ"ט... ש"ק כ"ה [השם הלכה... [שם] הרב המגיד שם:... כ"ו [עמוד ש"ה ד"ה... [שם] מתפשת... הגמרא [ש"ס]:... משנה שם [ש"ט]:... וגמרא [ש"ס]:

הגהות הכס"י... ש"ס ב"ה א אבל לאחו... היחיד ביה פירושו... והתינוק הולך בדגליו:

הגהות והערות... וב' א' ש"ן מה שכחתי... ימן ש"ס [ש"א] [ש"ס]... [ש"ס] [ש"ז] [ש"א]... ז' נכח ממחזקה ת"ח... ח"א [כר' הגולה]:... ב' ב' דפיר' מין א"ת ה... כ' ח"ד הגר"א [ש"ס] על... יט' ח"א שם פירות שאינם... שפדים, ולפניו מקין ש"ס... דמשק אלטויר: 1. ש"ן סימן ש"ס סעיף... (ז) [שם] [מ"א] "ק"ן [ש"ס] [ש"ס]... וימן [ש"ז] [ש"א]:

ג' (ג) ויין מין ש"ס סעיף... (ד) [שם] [מ"א] "ק"ן [ש"ס] [ש"ס]... וימן [ש"ז] [ש"א]: (גליון ביא)... ונקן ממחזקה ת"ח ש"ס: (ז) ח"ס'ס'ס' ממחזקה... וקלח"ק ש"ל, וכן הניח... מהרי"ק: 1. תוקן ממחזקה ת"ח... וק"ד [ש"ס], וכן הגמרא... חזן ח"ס, לנכחי ש"ר, מקור... ויש, ונירוס שמטין ופחות... חכמינו: 1. אחר שגם, ולתמן לך... יצטקין משנה ביה"מ [ש"ס]:... ה"י ישיב רמ"ן ס"ק [ש"ס]: 11. ש"ן ג' אחר וסערי... יליון [ש"ס] [ש"ס] שבתו דכתי'... רוחם לא תוירי שם בנייה... אלא לטלטול הכי עם... המעות: 11. כן ה"ל גרסתי הכי... עמוד ש"ה ד"ה הגולה... כגמרא, ולפניו כגמרא... גרסתי "ר"א" וכו' וכו'

מנצור רבינו זצ"ל
במנוח זמ"ל שמתן לזמן אב"ד
מכון ירושלים

במקום רש"י בשבת
 (י"ה) [נח] ע"פ ד"ה
 (ד"ה)
 שם בחוספסות (ד"ה לו)
 כר המורה סימן כד ד"ה
 ק"ק טבלה הגות חייבות
 שם קושטא שבת כ"ו ג' כ"ט
 מ"ג [לחן] מה עמוד רש"י

בינונים לרבי"א

ג' (א"י) רמב"ם שבת
 כ"ה ז"ו
 (א) סעיף ג' הסעיף ז'
 (א) אור דודע [הלכות שבת
 ד"ה פ"ו ח"ב ג' עמוד רש"י]

הגהות והערות

- א' עיין סימן רש"י סעיף
 ט' [מ"א סעיף ז']
- ב' [ע"ז] (ד"ה לו)
- ג' [תוכן] במהדורת פ"א
 תק"מ"ט, וכן הניחו מקור
 ח"ס, [לפי] שם יד [אפרס]
 ג' ע"פ ע"פ יד [אפרס]
 ד' [תוכן] מהדורת א"ת
 ח"ס
- ה' [הוספה] מהדורת
 פ"א תק"מ"ט, וכן הניחו
 נח"ס ח"ס, [לפי] שם יד [מקור
 ח"ס]
- ו' [תוכן] ע"פ יד [מקור ח"ס
 ומתחת השקל]
- ז' [שם] שלטו הגוונים
 כשמו, ולפינו במהד"ס
 ת"ח, אולם נח"ס נדרשות
 מהד"ס אור זרוע נפרשת
 שמה ובסוף פרשה עק"ה

למלט לזרז גופו או מקומו ככל כלי שמלכתו לאיסור. והוא
 לאסור לעיל כסימן רע"ט [סעיף ב] בזה, והוא מדברי הרמב"ם [שבת
 כ"ה ז', ז' זרז לומר דסניח ליה כרש"י [שבת נ"ה, א' ד"ה הרי זכ] שהיא
 דיעה ראשונה דכאן דמקרי מניח, אבל לבעל (ההרומות) [ההרומות]
 שרי, וכן כתבו החוספסות בפרק
 חלוץ [ע"ז] דף ע"ז ע"ז [ע"ז] בהדיא
 ד"ה מקצת. ואם כן היה לנו להקל
 גם בזה לזרז גופו או מקומו לטוב
 הנר, לדינו כשוכה, ואע"ג דכשוכה
 אבן או מעוט אין היתר אלא
 ע"ז [לעזר החצית (וכבר)
 [והכר] לזרז גופו, אבל לא
 יעלגל האבן והמעוט בהדיא, שאני
 התם דלחן שם כלי עליהם ואסור
 לפילו לזרז גופו, כלעיל סימן

ללא נעשה בסיס אלא אם כן הניח עליו דבר המוקצה בשביל שיתחבב
 עליו בטוב, אבל מה שמניח בדרך חקרתי כמו שרגילין להשים
 במינה חפצים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח לפנות לכל חפץ
 מקום בשולי המינה, כהאי גוונא לא חשיב מניח אלא שוכה, נראה
 דלחן רחיה מפיוש רש"י להחיר,
 אלא [בשבת עליו ככר] [כשנת עליו
 ככר] וזעזב שנת שכחו, אבל
 מניח זעזב שנת הפילו בחקרתי
 הואיל וידוע שהמוקצה יהא נח על
 החפץ בשבת גם החפץ נעשה
 מוקצה, עכ"ל. ולי נראה פשוט
 דבברי השואל, דהא מטלטלין כגופא
 אבן קטמא [ע"ז] שיש [על
 האפר שברי עזים, כמו שכתב
 הרמב"ם [שבת] פרק כ"ו [הלכה יג].

ש"ח [סעיף ז' הגהה], מה שאין כן בממורה [ש"ח] כלי [שמלכתו]
 לאיסור עליה ומוותר לזרז גופו ומקומו. אלא שאי אפשר לנו להקל
 בזה, כיון שהב"י [סימן] רע"ט עמוד קטו ד"ה [ובכן] וס"ז [ע"ז] [סעיף ב]
 פוסקים לאיסור זכר שהדליקו בשבת, והיא כדעת רמב"ם ורש"י,
 ואם כן יש לנו להסתיר גם במפה שזכרנו, והיאך מלאנו ידיו ורגליו
 בכית המדרש, לאסור זכר שהדליקו בשבת הפילו לזרז גופו ומקומו,
 ולהחיר במפה שהנרות עומדים עליה בין השמשות, דהא אחתקלא
 לבין השמשות כדין בסיס לאיסור, ואחתקלא לכולי שבתא, וז"ע.
 ועיין מה שכתבתי בסוף סימן ש"ח [ס"ק ז'] (ב) וזא אפי"ה
 ב"ה וכו'. זה קאי גם לדעה ראשונה, דאפילו לא הניחו אלא לנטות
 שבת ונטלו אחר כך אסור כל השבת, שכן כתב הרמב"ם בפירושו
 בממורה שעליה נרות שאף על פי שהלך לדבר שגרים האיסור, עיין
 שם בפרק כ"ה [הלכה יג] והרמב"ם פבירא ליה כרש"י [שבת נ"ה, א'
 ד"ה הרי זכ] שהיא דיעה ראשונה:

וכן מטלטלין תרומה עהורה אע"פ שהטמאה מונחת עליה [וגמרא]
 שם ק"ה א', ומיירי במניח כגוונה, דאי בשוכה הפילו הטמאה [לודע]
 [לכדע] ש"י שרי, [א"ו] [אלה] יד חירי במניח, כן משמע ברמב"ם
 [שם] פרק כ"ה [הלכה ב] וברצונו ירוחם [גמרא] י"ח פ"א, ג] ובחשוכה
 הרא"ש [כלל] כן סימן ה' ד"ה הדך [הג'], ואפילו הכי לא אמרינן דטמאה
 נעשה בסיס לטמאה. והמאור [שם] מה, [ב] כתב גבי אבן על פי החצית,
 דדוקא כשמניח על דעת בסיס אסור, אבל במניח על דעת כוסו
 הוי כשוכה. ובמלחמות [שם] ד"ה אחר] כתב דאפילו הניח על דעת
 כוסו נעשה בסיס, עכ"ל. אבל במניח בחקרתי כמו שכתבתי לעיל
 לכולי עלמא [ע"ז] לא נעשה בסיס, [ועיין] [ע"ז] כן משמע דיש סימן
 רנ"ט [ס"ק ז'] וסימן ש"ח סעיף כ"ו [ס"ק ז', ע"ז]. וכן כתב הב"י
 סוף סימן ש"י [גמרא] שם ד"ה [כיון] בשם הרשב"א [ש"ח] ח"א סימן
 החלוץ דמוותר לטלטל שק מטלטלין שיש בו חיס מעוט, ע"ש. כתבו
 החוספסות [שם] דף מ"ה [ע"ז] ד"ה דלחן [הסימן] דקנינה של תרנגולים
 כיון שעשויה לתרנגולים אם יש בו צילת אפרוח אסור לטלטלה,

דלחן זה כשוכה אלא כמניח, [על כרחק] [עד כאן] ז'. והוא הדין לכל כיוצא בזה: ז' ויש אומרים דאפי"ה וכו'. ובמקום פסידא יש
 למנוח על זה [ב"ח] סימן רע"ז עמוד קס"ה ד"ה [ה]: ז' [ש"ח] סימן רע"ז עמוד קס"ה ד"ה [ה]: ז' [ש"ח] סימן רע"ז עמוד קס"ה ד"ה [ה]: ז'
 כתב השלטי גבורים, ונסתפק אור זרוע [הגות] שבת סימן כ"ט עמוד ג'
 שנטל עכו"ם הנר מהכלי, אם מותר לטלטל הכלי אח"כ אם לאו. או אם ראובן לקח כלי של שמעון ושמר תחת הנר ונפל הנר לתוכו,
 אם יוכל לאסור כלי של שמעון לבעול מהיכנו או לאו. ואם שמעון הניח מעוט על כר של ראובן, כתב אור זרוע [שם] סימן פו אות ג' עמוד
 [ה]: דלאו כל כמינה לאסור על ראובן [פסקי מהר"ם ז'], עכ"ל צמדכ"י בפרק בירה [שבת רמז ט"ז אות א']. וזרז לומר דבמלעמא מיירי
 כגון שהניח ראובן כלי שמעון תחת נר שמעון, ואם כן מסתמא נחא ליה שלא ישרף הבית, ולכן נסתפק בו, וז"ע. ובחוספסות דף מ"ד
 [שם] משמע לאיסור, כיון שעושה לדעת חבירו, עיין סימן של"ד סעיף כ"ה ומה שכתבתי סימן ש"י סעיף ז' [ס"ק ז']:

ז' ויש אומרים דאפי"ה וכו'. ובמקום פסידא יש
 למנוח על זה [ב"ח] סימן רע"ז עמוד קס"ה ד"ה [ה]: ז' [ש"ח] סימן רע"ז עמוד קס"ה ד"ה [ה]: ז' [ש"ח] סימן רע"ז עמוד קס"ה ד"ה [ה]: ז'
 כתב השלטי גבורים, ונסתפק אור זרוע [הגות] שבת סימן כ"ט עמוד ג'
 שנטל עכו"ם הנר מהכלי, אם מותר לטלטל הכלי אח"כ אם לאו. או אם ראובן לקח כלי של שמעון ושמר תחת הנר ונפל הנר לתוכו,
 אם יוכל לאסור כלי של שמעון לבעול מהיכנו או לאו. ואם שמעון הניח מעוט על כר של ראובן, כתב אור זרוע [שם] סימן פו אות ג' עמוד
 [ה]: דלאו כל כמינה לאסור על ראובן [פסקי מהר"ם ז'], עכ"ל צמדכ"י בפרק בירה [שבת רמז ט"ז אות א']. וזרז לומר דבמלעמא מיירי
 כגון שהניח ראובן כלי שמעון תחת נר שמעון, ואם כן מסתמא נחא ליה שלא ישרף הבית, ולכן נסתפק בו, וז"ע. ובחוספסות דף מ"ד
 [שם] משמע לאיסור, כיון שעושה לדעת חבירו, עיין סימן של"ד סעיף כ"ה ומה שכתבתי סימן ש"י סעיף ז' [ס"ק ז']:

זרז אהם אפי"ה וכו'

[כ"ה] יזעזב וכו'. ואפילו נפלו בשבת אסור לטלטל הנחת או הכר: ז' [א"א] במניח [וכן]. הניח גוי או חוטף לדעת יסאל חצי כמניח, חוספסות שבת פרק בירה דף
 מ"ד ע"ז ד"ה [שם]. הניח יסאל על של חבירו לא חשיב בסיס לדבר האסור:

[כ"ה] יזעזב וכו'. ואפילו נפלו בשבת אסור לטלטל הנחת או הכר: ז' [א"א] במניח [וכן]. הניח גוי או חוטף לדעת יסאל חצי כמניח, חוספסות שבת פרק בירה דף
 מ"ד ע"ז ד"ה [שם]. הניח יסאל על של חבירו לא חשיב בסיס לדבר האסור:

באר היטב

עם הגדות על המפה שעל השלחן יש לאסור לטלטל המפה היחיד בכל השבת,
 ולא שמענו ולא רחשו סוס אדם מזה בזה, וז"ע, ע"ז [ס"ק א'] ע"ש:
 (ט) הבריו, ואם עושה לטובת חבירו יש להסתפק, דמסתמא נחא ליה, עיין
 מ"א [ס"ק א']:

ואח"כ שכתב, מיקרי שוכה, מהר"א סימן קצ"ג, [מ"א] ס"ק [ז'] (ד) כ"ה
 השבית, ובמקום פסידא יש למנוח על זה, ב"ח, [מ"א] ס"ק [ז'] (ז) אפי"ה.
 זה קאי גם לדיעה ראשונה, דאפילו לא הניחו אלא למניח שבת ונטלו אח"כ
 אסור כל השבת, ט"ו [ס"ק ב'] (ח) אסור. לפי זה כשמעמדין המתורה

ביאור הגר"א

ג) ויש אומרים, חוספסות שם ד"ה א', כמתניתין שם [שם] א' נעזר את הכסוי,
 ועזר, דאפילו כגולה מקצתה אסור, ומחא דשם קב"ב א' תחבת כד, ועיין
 חוספסות שם [ד"ה] ה"א, ועיין סימן ש"ח סעיף ח' בהגהות: (י) וזעזב וכו'
 אפי"ה, [שם] מ"ג א', כ"ד ב', [י"א] ז' כ"ה, פרק ג' דר"ח [שבת] כ"ו ב':
 [י"ב] א"ב א"ב, עיין חוספסות שבת מ"ד ב' ד"ה יש, וסוף פרק ג' החלוץ [ב' ג'
 במתאן]

ג) ויש אומרים, חוספסות שם ד"ה א', כמתניתין שם [שם] א' נעזר את הכסוי,
 ועזר, דאפילו כגולה מקצתה אסור, ומחא דשם קב"ב א' תחבת כד, ועיין
 חוספסות שם [ד"ה] ה"א, ועיין סימן ש"ח סעיף ח' בהגהות: (י) וזעזב וכו'
 אפי"ה, [שם] מ"ג א', כ"ד ב', [י"א] ז' כ"ה, פרק ג' דר"ח [שבת] כ"ו ב':
 [י"ב] א"ב א"ב, עיין חוספסות שבת מ"ד ב' ד"ה יש, וסוף פרק ג' החלוץ [ב' ג'
 במתאן]

ב) ויש אומרים, חוספסות שם ד"ה א', כמתניתין שם [שם] א' נעזר את הכסוי,
 ועזר, דאפילו כגולה מקצתה אסור, ומחא דשם קב"ב א' תחבת כד, ועיין
 חוספסות שם [ד"ה] ה"א, ועיין סימן ש"ח סעיף ח' בהגהות: (י) וזעזב וכו'
 אפי"ה, [שם] מ"ג א', כ"ד ב', [י"א] ז' כ"ה, פרק ג' דר"ח [שבת] כ"ו ב':
 [י"ב] א"ב א"ב, עיין חוספסות שבת מ"ד ב' ד"ה יש, וסוף פרק ג' החלוץ [ב' ג'
 במתאן]

ב) ויש אומרים, חוספסות שם ד"ה א', כמתניתין שם [שם] א' נעזר את הכסוי,
 ועזר, דאפילו כגולה מקצתה אסור, ומחא דשם קב"ב א' תחבת כד, ועיין
 חוספסות שם [ד"ה] ה"א, ועיין סימן ש"ח סעיף ח' בהגהות: (י) וזעזב וכו'
 אפי"ה, [שם] מ"ג א', כ"ד ב', [י"א] ז' כ"ה, פרק ג' דר"ח [שבת] כ"ו ב':
 [י"ב] א"ב א"ב, עיין חוספסות שבת מ"ד ב' ד"ה יש, וסוף פרק ג' החלוץ [ב' ג'
 במתאן]

כלל סז

דין בסיס לדבר אסור

(שי"ט שי"י שי"א)

א כבר כתבנו שהמניח דבר מקצה אפלו על כלי שמלאכתו להתר, דין הכלי כמקצה גופו. ואמנם אינו נעשה בסיס אלא על פי שבועה אפנים. א) שיהיה מנח עליו בין השמשות, דאז אמרינן מגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכלי יומא. אבל אם הניח נכרי או קטן, או אפלו הוא בעצמו בשוגג בשבת, אף על-גב דכל זמן שהמקצה מנח עליו אסור לטלטל הכלי, מכל מקום לאחר שהוסר המקצה ממנו, אין עליו דין בסיס עוד, ומתר לטלטל. ויש אומרים דאפלו בעודו עליו, מתר לנער המקצה ממנו: ב) לגדולי הפוסקים, לא נעשה בסיס אלא אם כן היה דעתו שיהיה מנח שם כל השבת. אבל אם דעתו שלמחר יטלנו נכרי, לא הוי בסיס. ויש לסמך על זה במקום פסידא. אבל בלי זה, קימא לן בגדולי הפוסקים דאפלו דעתו לסלקו, הוי בסיס, כיון שבין השמשות היה מקצה עליו: ג) דוקא כשהניח עליו בכונה, אבל אם שכח, אפלו שהניח עליו בחל בכונה והיה דעתו לסלקו קדם שבת ושכח, לא הוי בסיס: ד) שיהיה מנח המקצה על כלי שלו או על של חברו שנתן לו רשות. אבל אם הניח מקצה שלו על כלי של חברו שלא ברשות, קימא לן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ומכל מקום אם נתן ראובן מקצה של שמעון בכלי של שמעון, הוי בסיס, דמסתמא ניחא ליה לשמעון שלא יבוא לידי הפסד: ה) שיהיה מנח שם המקצה בשביל שיתישב עליו בטוב. אבל מה שמניחין בדרך אקראי, כמו שרגילין להשים בתבה חפצים אלו על אלו, מפני שאין לו רוח לפנות לכל חפץ מקום בשולי התבה, לא הוי בסיס. ונראה לי, דאף לסברא זו, התבה הוי בסיס, שהרי על-כל-פנים היה דעתו שינח בתבה, אלא שהכלים שבתבה שהמקצה מנח עליו לא הוי בסיס. ויש חולקין וסבירא להו דהוי בסיס: ו) שיהיה מנח על עקר הכלי. אבל כים התפור בבגד ומעות מנח בכיס, כיון שאינו על עקר הבגד, לא הוי הבגד בסיס: ז) לא מקרי בסיס, אלא כשמנח עליו דבר אסור בלבד. אבל אם מנח עליו גם דבר התר, וההתר חשוב אצלו יותר מן האסור, לא הוי בסיס. ודוקא שתשוב לו. אבל אם אינו חשוב לו, אף-על-גב דלאחרים חשוב, לא נקרא חשוב:

ב החלוק אם הוא בסיס או לא, הוא זה: דכל מקום דהוי בסיס, אסור לטלטל הכלי אפלו לצורך גופו ומקומו. ואפלו לנער ממנו המקצה, דהוי רק טלטול כלאחר יד, אפלו הכי אסור, שהרי הכלי גופו נעשה כאלו הוא עצמו המקצה. ובמקום דלא נעשה בסיס, אם צריך להשתמש בגופו של כלי, או שצריך למקום הכלי, מתר לנער המקצה, דהוי טלטול כלאחר יד. ואם אי אפשר לנער שמתירא מהפסד הכלי או

אפלו מהפסד המק
למקומו, מטלטלו
ש"ט):

ג הא דשרינן נע
המקצה, אסור לנע
שכתב בשם הב"ח, וא

ד על פי הכללי
השלחן, שהרי הש
השמשות לחם, דא
לסעודת שבת. ונר
קדם הדלקת הגרות
בנות נביאים הן. וז
פי שלא היה לחם
השבת, ובמקום ה

ה המנורה שהדי
אף לאחר שיכבה,
מתר לטלטל בכהא
גונא משום הגרות.

דעת האומרים של
הגר מאוס עליו פי
של רעי (סימן רע"ו)

ו ולכן גם כן מת
משום שלא היה ע
להיכן יפלו. ודוקא
על המפה, מתר לו
אינן חשובין כלל.

לטלטל אגבן הקלפ
ד"ה "עושה", ועיין

ז כבר בארנו, ש
האסור לגבי ההתר
שיש בה דבר המס
עם הדברים המתרי

יוצא אסור י"ד. הבין מאונת ז"ר

אפלו מהפסד המקצה, מטלטל הפלי עם המקצה למקום הצריך לו. וכן אם צריך למקומו, מטלטלו ועודו עליו, שפיון שצריך למקומו, אי אפשר לו לנער שם (סימן ש"ט):

ג הא דשרינן נעור, דוקא כשצריך הפלי המתר או מקומו. אבל בשביל הפסד המקצה, אסור לנער (עיין מגן אברהם סימן ש"ט סעיף קטן ה' וסימן ש"י סעיף קטן י"א מה שכתב בשם הב"ח, ואי איכא הפסד בניעור ורוצה לומר שיפסיד המוקצה וכן הוא בהדיא בב"ח):

ד על פי הפללים המבארים נתברר, שכשהדליקו מנורה על שלחן, אסור לטלטל השלחן, שהרי השלחן הוא בסיס למנורה ונרותיה, אם לא שהיה מנח על השלחן בין השמשות לחם, דאז הוי בסיס לאסור והתר, וההתר חשוב יותר מהאסור שהרי צריך לסעודת שבת. ונראה לי, דזהו הטעם שמקפידות הנשים להניח הלחם על השלחן קדם הדלקת הנרות (ובזה מסולק תמיהת הט"ז בסימן ש"י סעיף קטן א'). ואם אינן נביאות, בנות נביאים הן. ואם נפל גר דולק על השלחן ומתירא שלא תדלק השלחן, אף על פי שלא היה לחם על השלחן, מתר לנער, כיון שאין דעתנו להניח המנורה כל השבת, ובמקום הפסד סמכינן על זה, כדלעיל סימן א' בדין ב' (סימן רע"ז):

ה המנורה שהדליקו בו גר שבת, נעשה בסיס לנרות, ולכן אסור לטלטל המנורה אף לאחר שייכבה, אפלו לצורך גופו ומקומו. אף על גב דשאר כלי שמלאכתו לאסור, מתר לטלטל בכהאי גוונא, זה אסור, כיון דבין השמשות היה אסור לטלטל בכהאי גוונא משום הנרות. ומכל מקום נוהגין לטלטלו למחר על ידי נכרי, וסומכין בזה על דעת האומרים שלא נעשה בסיס, כיון שלא יהיה עליו כל השבת. ומכל מקום אם הנר מאוס עליו ביותר, המקל לטלטל על ידי ישראל, לא הפסיד, מידי דהוי אגריף של רעי (סימן רע"ט):

ו ולכן גם כן מתר לנער המפה שמנח עליה קלפי אגוזים, ולא אמרינן דהוי בסיס, משום שלא היה עליה בין השמשות. ועוד, דאפלו בשעה שמניחן שם אינו חושש להיכן יפלו. ודוקא נעור, אבל אסור להגביה המפה עם הקלפין. ואם יש גם כן פת על המפה, מתר להגביה להמפה ולטלטל עם הקלפין ולזרק הקלפין, דכיון דקלפין אינן חשובין כלל, בטלים לגבי פת. ואפלו לא היה שם פת, מתר להניח שם פת כדי לטלטל אגבן הקלפין (מגן אברהם סימן ש"ח סעיף קטן נ', ועיין ביצה כ"א עמוד ב' תוספות ד"ה "עושה", ועיין ט"ז סוף סימן ש"י סעיף קטן ח').

ז ככר בארנו, שאם היה בסיס לאסור ולהתיר, אם היה ההתר חשוב יותר, אזי בטל האסור לגבי ההתר. ואם האסור חשוב לו יותר, בטל ההתר לגבי האסור. ולכן תכה שיש בה דבר המתר לטלטל וגם מעות, אם המעות אינם עקר וצריך לטלטל התכה עם הדברים המתרים, אם אפשר לו שיקח משם דברים המתרים, לא יטלטל התכה.

שט טלטול על ידי דבר אחר אם מתוך בשבת. וכו' ה' סעיפים:

א ינוטל אדם את בנו (א) והאבן בידו, ולא חשיב מטלטל לאבן, והוא שיש לו (ב) בעגוועין (פרוש שיש לו עובדו בשאינו עם אביו) עליו, שאם לא ישלנו ויחלה, (ג) אבל אם אין לו בעגוועין עליו, לא ואפילו כשיש לו בעגוועין עליו, לא התירו אלא באבן, אבל אם דינר בידו, אפילו לאחזו התניוק בידו (והוא מהלך ברגליו אסור, דחוישינו דלקא נפיל (ד) נאמי אבוח לאתניו * ינש אוקרים שלא אסרו אלא כשהוא נושא התניוק (ה) עם דינר בידו, אבל לאחזו התניוק בידו, אף על פי שדינר ביד התניוק, אין בכך קלוס: ב יכלפלה שהיתה נקובה וסתמה באבן, מתוך לטלטלה, שהרי (ו) נעשה (ז) בדפנה. (ח) יכל דלעת שתולין בה אבן כדי להקבדה למלאכת בה מים, אם הוא קשור יפה שאינו נופל, מתוך למלאכת בה, שהוא כמו הדלעת עצמה שהוא בטל אגבה, (ח) ואם לאו אסור: ג יכלפלה מלאה פרות ואבן בתוכה, אם הם פרות רטבים כגון תאנים וענבים, יטל אותה (ט) כמו שהיא, שאם ינער הפרות מתוכה יפסרו, (י) אבל אם הם פרות שאינם נפסדים, (יא) ינערם וינער גם האבן עמהם, ולא ישלנה עמהם. י'הני מלי כשאין צריך אלא לפרות או לכלפלה, אבל אם היה צריך (יב) למקום הכלפלה, מטלטלה כמות שהיא: ז' (יג) ישכח אבן על פי חבית או מעות על הכר, מטה חבית (יד) על צדה והאבן

א משנה שבת קמ"א (ג) והוא ויפסד (ד) והוא ויפסד (ה) והוא ויפסד (ו) והוא ויפסד (ז) והוא ויפסד (ח) והוא ויפסד (ט) והוא ויפסד (י) והוא ויפסד (יא) והוא ויפסד (יב) והוא ויפסד (יג) והוא ויפסד (יד) והוא ויפסד (טו) והוא ויפסד (טז) והוא ויפסד (יז) והוא ויפסד (יח) והוא ויפסד (יט) והוא ויפסד (כ) והוא ויפסד (כא) והוא ויפסד (כב) והוא ויפסד (כג) והוא ויפסד (כד) והוא ויפסד (כה) והוא ויפסד (כו) והוא ויפסד (כז) והוא ויפסד (כח) והוא ויפסד (כט) והוא ויפסד (ל) והוא ויפסד (לא) והוא ויפסד (לב) והוא ויפסד (לג) והוא ויפסד (לד) והוא ויפסד (לה) והוא ויפסד (לו) והוא ויפסד (לז) והוא ויפסד (לח) והוא ויפסד (לט) והוא ויפסד (לך) והוא ויפסד (לך)

באר היטב

ב (ה) בדפנה: כוח והזמה, שמה רפן, ואם לא הדמה, לא. כגון אבנים (יג): ג (ט) דבר שהיה, ונעשה בו לטור ולמטה, ואין מטרחין אותו לטל הפרות

באור ה"קפה

א * ינש אוקרים שלא אסרו וכו', כ"ח (י"א) כתב ונתנינו לחמרא כסקרא הראשונה, אבל בלילה רבה (י"ב) כתב ונש לשמן על דמה וכו' כשום ספקת חלי, וגם ודמבין כמחא הוא נהרין כבאוי (י"ג) וכו' וכו' וכו'

משנה ברורה

א (א) והאבן בידו, ומכ"ח שהוא (ב) כחצר דאין בה אלא משום אסור טלטול, ולכך לא אסרו בזה, משום עצרא דתניוק כדלקמן, אבל ברשות הרבים נדאי אסור משום אסור הרצאה, דכשנושא את התניוק הרי כאלו נושא את האבן בידו, ולכך (ט) לא אסרו טלטול שלא בידים במקום ספקת חלי, (ז) ואם אמר וישלנה האבן לנער דצריך לנער האבן מהכלפלה, יש לו מר שיעצק התניוק ויכבה, ואם נפל האבן מיד התניוק, (ח) אסור להגביהו ולהניח לו, וזהו טלטול בידים, אלא יוריד התניוק מכל כתפו ויגביהו התניוק את האבן ויחזור וישלנה (ג) אבל אם אין וכו', דמה שקטלטל להתניוק עם המקצה, (ד) הרי כאלו הוא עצמו קטלטל להמקצה ואסור: (ד) נאמי אבוח לאתניו רצונו לומר, ונמצא קטלטל המקצה בידים, וזה לא התירו (ה) אפילו במקום שנוגע לחשש חלי הבה, כיון ולא הרי חשש ספקת נפש: (ה) גם דינר בידו, רצונו לומר, דאז יוכלו לטעות ולומר (ו) דכשם שהתירו בשביל התניוק לשאנו כשהדינר בידו אף ששפילא מתטלטל גם הדינר, כך מתוך לשא את הדינר עצמו בידו (ז) אחר שנפל והתנו ליד התניוק: ב (ו) נעשה בדפנה, ומכ"ח (ט) שהתקנה יפה להכלפלה (י) או שששר, אבל בלאו הכי לא נעשה בדפנה: (ז) וכו' דלעת, הינו דלעת ויחלוהו שמקלאין בה מים, ונ"ק מפני שהיא קלה וצפה על פני המים, (ח) חולין בה אבן כדי להקבדה: (ח) ואם לאו אסור, שהרלעת עצמה מקצה, (י) שנעשית ביטוס לדבר האסור: ג (ט) בטות שהיא, אף שיש אבן בתוכה, (י) ונעשית הכלפלה ביטוס לאסור ויהמר חשבוך, וזהו שיש אבן בתוכה, שרי לטלטל הכלפלה ולהגיע למקום שיצדקה, (י) והאבן צריך ללקט הפרות מתוך הסל בידו, פן יפלו לארץ, אבל אם הפרות נמצאים בסלים קטנים הו"ך הכלפלה, ישלם בידו מתוך הכלפלה: (י) אבל אם הם וכו', כיון שיוכל באיזה עצה להסן שלא יטלטל האבן, לא הקלו בזה אף שהוא ביטוס לאסור ולהתיר, וכן אם יכול לנער האבן לכר מתוך הכלפלה ולהשליכו, גם כן מחיב בזה ויכבאר לקמן כסיפן ש"י סעיף ח' בהג"ח: (יא) ונערם וינער וכו', (אחזר כך (ט) יחזר ויניחם לתוך הכלפלה אם רוצה להגיעם לשלחן, ואף יזכה שלא יחפורו אחת הנה נאחת הנה, דאי לאו הכי אסור ללקט אותם ולהניחם אחר כך מתוך הכלפלה משום עבדא דחלי, ויכבאר לקמן בסוף סימן שלי"ה (י"ב) והוספת שבת (סימן י"ב): (יב) ללקטם ה"כ דצדקה, דאז אי אפשר לנער, דשקא יפל האבן למקום שצריך אליו, (ט) לכך יכול לשלנו כמות שהיא עם האבן ולטלטלה עד מקום שיצדקה, וינער אותה שם או יניחנו כמות שהיא: ד (יג) שכתב אבן וכו', דבמניח כבונה על פי החבית, הרי החבית גופא מקצה לאסור להתחמה, ונעשית ביטוס להאבן וכדלקמיה: (יד) ע"ז צדקה, ומכ"ח בשצדקה לקח מהניחן בשחובה, וכן בכר כשצדקה לשכב עליו, ולכן התירו לטלטל המקצה באופן זה שאינו מטלטלו להדיא רק על ידי נעורו, אבל אם אינו צריך להם כלל, רק שחושש משום פסידת המקצה גופא שלא יגבשו, אפילו נעור אסור, (ח) כן כתב כגון אבנים (סימן י"ג) בשם רבנו ירחם (נתיב י"ח ח"ג י"ג), ואם מטה החבית והכר בגופו ולא בידו,

שער הדין

א (ב) הוספת שבת (י"א) והוא מרשיי (י"ב) והוא מרשיי (י"ג) והוא מרשיי (י"ד) והוא מרשיי (י"ה) והוא מרשיי (י"ו) והוא מרשיי (י"ז) והוא מרשיי (י"ח) והוא מרשיי (י"ט) והוא מרשיי (כ) והוא מרשיי (כא) והוא מרשיי (כב) והוא מרשיי (כג) והוא מרשיי (כד) והוא מרשיי (כה) והוא מרשיי (כו) והוא מרשיי (כז) והוא מרשיי (כח) והוא מרשיי (כט) והוא מרשיי (ל) והוא מרשיי (לא) והוא מרשיי (לב) והוא מרשיי (לג) והוא מרשיי (לד) והוא מרשיי (לה) והוא מרשיי (לו) והוא מרשיי (לז) והוא מרשיי (לח) והוא מרשיי (לט) והוא מרשיי (לך) והוא מרשיי (לך)

טפלה, (א) וינעו להטות אותה בו מעליה * ואם ו לנער. (כא) סני

ד (א) וינער, ומכ"ח שדו לנער כלמנו, וכו'

(ט) מתוך אפלו באפ קר הכר, כיון ש בשבת על השלחן מקצה מנר אחר, מקום לא הרי פסי (יכו' וכו') שחוש להגביהו וכו', דו הפקצה להדיא ר"ל להתערב וכו', ודך הכי כן ישא פשהו דעת שיצארו וכו' נכתבי מהר"א (י"ח) שם בבניית שבת, ביטוס אלא אם כן חפצים אלו על א חפץ המהר אחר לטלטלה, דהיא על הפפה העליונה פ אלא על השלחן, לננות לה מקום, כוסטנו הדרך להני ויש להקל, וכמה בטלטול, אף שלא ביטוס להביצה, וכן ביו השפשות: (י) והם גופא מקצה: ובמקום פסידא י' בשבת נעל ידי נע המקצה בשבת, לב

אל טעי, ומרבה והם (א) אפ"ר דסדרי למנו ג (ב) לא שנו אלא ג לצד גופא אחר כך פדריט, דפרוכו דתם צדף ח' דכופו אפלו העצות לא הני הפסד לנער לארץ, אבל אם לענן חבית כשהיתה טענת אלא כשהיה חז' דששפע כמהר"ל דסיפן סדרי כגון אב ויפ"י שלא כפרות השבית, כדאי גם הוא ויפ"י כשפסא, ויפ"י דשבת אבן בשאר י' יפ"י חלק עליו, והנה י"א דשבת, עין שם בב פסדרי, דתקא מהני כדאי כלי עקא סוכו

משנה ברורה חלק א
ל"ו ונער גמיק

הקלות שבת סימן שט

ק"ב. באר הגזירה

ח כפויש רשי
שבת נ"א ז"א ר"ח
ט ט
פחשבות ר"ח א"ל

נזקפת, (ג) ומנער הכר (ה) (ט) והמעות נזקלים. ואם היתה החבית בין החביות, (טו) בענן שאינו יכול להטות אותה במקומה, (יז) * יכול להגביהה כמו שהיא עם האבן למקום אחר להטותה שם כדי שיפלו מעליה. * ואם הניחם עליה מדעתו (ט) (יח) על דעת שישארו שם (יט) בכניסת השבת, (כ) האסור להטות ולנער. (כא) * ויש אומרים דאפלו הניחם שם על דעת שישארו שם (כב) בכניסת השבת * כדי שישלם

באר היטב

ד' (ג) וננער. והתר לקטר על השלחן שמעות מנח עליו מעד אחר, אף על פי שדור לשנע בלטה, לא חישבו שישנע הערות. מהר"ל (פ"ח) (ד) והקמות.

משנה ברורה

(ט) מתר אפלו באפן זה: (טו) והקמות נזקלים. ויכול לטלטל אחר כך הכר, כיון שנתחלק ממנו המקצה. ומכל מקום מתר לקטר בשבת על השלחן, אפלו בעוד שיש עליו מעות או שאר דבר מקצה מעד אחר, דאף על גב דדרוך לנענע עם לפורו, (יט) מקל מקום לא הוי פסיק רישא [מהר"ל (פ"ח)]: (טו) **בנינו שאינו ובזו ובזו**, שחושש שלא יפל על החבית וישקרה: (יז) **יבזל להגביהה ובזו**, דהרי הוא רק טלטול מן הצד, כיון שאינו מטלטל המקצה להדאי רק עם התר, וכננה גם כן בשביל שהוא פרוץ להקטר ובזיל, ודבר זה שרי פרלקמן בסימן שי"א סעיף ח', ואפלו הכי ברישא כשהיה אפשר לו בנעור, צריך נעור דוקא: (יח) **על דעת שישארו ובזו**, אכל אם הניחם בכנהה בחל ולא היה דעתו

ד' * **יבזל להגביהה כמו שהיא ובזו**, ואם מתר לשא אותה עם האבן עד מקום שהוא רוצה לפנותה, או רק לסלקה מבין החביות, עין בהירוש' רבי עקיבא אומר: * **ואם הניחם ובזו**, דע, דאיתא בראשונים (כן הסכימו הרבה אחרונים, דאפלו יש בחוץ החבית וכו', לא אקרין דנעשה חביות כסיו לאפור ולהתר. וכתבו הטעם, משום דפי החבית מלמעלה לא נעשה כסיו כי אם להאבן שמנה עליה: * **כדי שישארו בשבת**, עין בהירוש' רבי עקיבא אומר שמיא מדברי החוספות (כ"ג ד"ח ה"א), דמכל מקום לא הוי כשוכה נגור, דשם בעירד לקום חבית והכר מתר אפלו להגביה משם עם דבר המקצה וכדאיתא בפעיה (ד' ה"ח) דה שאין כן כזה אינו מתר ככל גוני רק הניער בלדו, ועין שם שפארוד כזה:

(כ) כפויש שישארו שם בשבת, ואחר כך שכתם שם, מקרי שוכה וכתבי מהרא"י (תרום הדשן ח"ב פ"י קצ"ג). ודעת הבית יוסף (ד"ח ש"ח), שם בכניסת שבת, ובכין השמשות שכתו לסלק, גם זה הוא בכלל שכת. והנה בעקר דין כסיו מסיק בקנן אברקם (פ"ח), דלא מקרי כסיו אלא אם כן הניח עליו דבר המקצה בשביל שיתושב עליו בטוב, אבל מה שפניחין בדרך אקראי, כמו שרגילין להשים בתבה חפץ אלו על אלו מפני שאין לו רוח לפנות לכל חפץ מקום בשביל שיתושב עליו בטוב, ומכל מקום התבה נזקל ויכול לטלטלה, ומה על כל פנים דעתו הנה שיהיה מנח המקצה בתבה. ותי אדם (ח"ב ב"ל פ"ו ס"א) (כ"ג ולפי זה, מה שנהגין בשבת להסיר המפה העליונה מעל השלחן אחר שמסיר האיני יהודי המנוחה מעליה, כדין עושין, לפי שאין צריך שהתה המנוחה דוקא על המפה אלא על השלחן, ואינו מעמידה על המפה אלא מפני שאי אפשר לו לפנות מקום להמנוחה בגוף השלחן עצמו, או מפני שאינו חושש לפנות לה מקום, ולפיכך לא נעשית המפה כסיו להמנוחה שצליה שהתאר בטלטול ובמקפה (כ"ג) התחלונה אין צריך לכל זה, דהלא בזמנו הדרך להניח עליה הלחם בין השמשות, ונעשית כסיו לזה הוא החשוב יותר, ויש מהחמירין (פ"י) בכל זה, ובמקום הערך נראה ויש להקל, דכמה אחרונים סוברין קותה דהקנן אברקם. (כ"ג) קנה לא תרנגלת ויש שם ביצה שיש בה אפרוח שאותה ביצה אסורה בטלטול, אף שא לא ידע מבעוד יום שיהיה יום הביצה, מכל קנה שיון שדרוך הוא בכך. הוי כמניח ולא הוי כשוכה, ונעשה הקנה כסיו להביצה, וכן בכל מקום ביצה בזה בדרך שדרכו להיות המקצה (כ"ג) עליו, בנדאי הוי כמניח: (יט) **בכניסת השבת**, הינו כל זמן בין השמשות: (כ) **אסור להטות ולנער**, דנעשה החבית והכר כסיו (הינו כן ומקום מושב, תרגום לכנו לבסיסה) להמקצה שצליהם, והם גופא מקצה: (כא) **ויש אומרים דאפלו ובזו**, סבירא להו דלא נעשה כסיו כלל, כיון שהשב לסלק מעליו המקצה אחר כך, ובמקום פסידא יש לסמך על דעה זו (אחרונים). ודע דאפלו לדעה זו, (כ"ג) מסהברא דדוקא כשחשב בהדאי לסלק אחר כך המקצה בשבת (על ידי נעור או על ידי אינו יהודי), או דבר (כ"ג) שדרכו בכך לסלק המקצה אחר כך, אבל אם חשב בסתמא שיהיה מנח עליו המקצה בשבת, לכלי עלמא נעשה כסיו, אף דלא חשב בהדאי שיהיה מנח עליו כל השבת: (כב) **בכניסת השבת**, והוא הדין אפלו אם

שער הכיון

ק"ל ט"ו, ומכאן יהיה שמיא הקנן אברקם אין ראיה, והוא לא חזיר שם נעור, ואפשר דאורייתא לענין טלטול הכר מקש עם המעות, אף מלשון הגמרא דאמר שם (י"ב) לא שנו אלא לערך גופה וכיו משמע כהקנן אברקם, דהא זה אינו מקרי לערך גופה, אחר כן כנאחי בספר בית מאיר שגם הוא מחמיר על הקנן אברקם דקרינו, דמכאן יהיה לא מוכח דין זה: (יח) פשוט, כמבאר לקמן בסימן שי"א דע"י ח' דבגופו אפלו לערך דבר האסור, מתי: (יט) נראה דמדין באפן דמנעור על הפעול לא הוי הפסד לו, ולקר אם היה זה פסיק רישא היה אסור משום דאפשר לזרז לארץ, אבל אם היה לו הפסד על ידי נעור, אף פסיק רישא שרי, וכמו לענין חבית כשהיתה עומדת בין החביות, דהא גם כן היה אין כננה בנענעו בשביל הפעול אלא בשביל הלימוד והוא דבר המתיר, וכמו בעלמא לענין טלטול מהצד, ודע דפשוט מהר"ל (פ"ח) (כ"ג) דהוא סובר דפסיק רישא בדרבנן אסור, ועין בסימן שי"א בקנן אברקם שפיך בשן ח"ו (ל"ט) כן נראה לי ברור בדעת מהרא"י דכיון שלא כפויש רק בסתמא, דאם רעונו לומר שבת רעונו לסלק בכניסת השבת, כדאי גם הוא מודה דאף אם הניח בערב שבת מתר באפן זה, אלא דאי אדריי בסתמא, וסבירא לה דבערב שבת אפלו בסתמא חשיב כאלו כן שישאר גם בשבת, אבל בשאר ימי החל צריך שוכן כפויש שישאר על מניסת שבת, והכתי וי"ח חלק עליה, דהנחה בערב שבת גם כן דינא הכי, וכן משמע מרש"י (פ"ח) דה א"ל בסיחה עין שם בבית יוסף, אפנים מלשון הרמב"ם (פ"ח) משמע יותר קדעת מהרא"י, דסתמא מתי על כל פנים כערב שבת: (כ"ג) דאם היה דעתו כפויש, ודאי כלי עלמא סוברין דנעשה כסיו: (כ"ג) הגר"ו (פ"ח) (כ"ג) פרי מגדים (פ"ח)

ק"ל ט"ו, ומכאן יהיה שמיא הקנן אברקם אין ראיה, והוא לא חזיר שם נעור, ואפשר דאורייתא לענין טלטול הכר מקש עם המעות, אף מלשון הגמרא דאמר שם (י"ב) לא שנו אלא לערך גופה וכיו משמע כהקנן אברקם, דהא זה אינו מקרי לערך גופה, אחר כן כנאחי בספר בית מאיר שגם הוא מחמיר על הקנן אברקם דקרינו, דמכאן יהיה לא מוכח דין זה: (יח) פשוט, כמבאר לקמן בסימן שי"א דע"י ח' דבגופו אפלו לערך דבר האסור, מתי: (יט) נראה דמדין באפן דמנעור על הפעול לא הוי הפסד לו, ולקר אם היה זה פסיק רישא היה אסור משום דאפשר לזרז לארץ, אבל אם היה לו הפסד על ידי נעור, אף פסיק רישא שרי, וכמו לענין חבית כשהיתה עומדת בין החביות, דהא גם כן היה אין כננה בנענעו בשביל הפעול אלא בשביל הלימוד והוא דבר המתיר, וכמו בעלמא לענין טלטול מהצד, ודע דפשוט מהר"ל (פ"ח) (כ"ג) דהוא סובר דפסיק רישא בדרבנן אסור, ועין בסימן שי"א בקנן אברקם שפיך בשן ח"ו (ל"ט) כן נראה לי ברור בדעת מהרא"י דכיון שלא כפויש רק בסתמא, דאם רעונו לומר שבת רעונו לסלק בכניסת השבת, כדאי גם הוא מודה דאף אם הניח בערב שבת מתר באפן זה, אלא דאי אדריי בסתמא, וסבירא לה דבערב שבת אפלו בסתמא חשיב כאלו כן שישאר גם בשבת, אבל בשאר ימי החל צריך שוכן כפויש שישאר על מניסת שבת, והכתי וי"ח חלק עליה, דהנחה בערב שבת גם כן דינא הכי, וכן משמע מרש"י (פ"ח) דה א"ל בסיחה עין שם בבית יוסף, אפנים מלשון הרמב"ם (פ"ח) משמע יותר קדעת מהרא"י, דסתמא מתי על כל פנים כערב שבת: (כ"ג) דאם היה דעתו כפויש, ודאי כלי עלמא סוברין דנעשה כסיו: (כ"ג) הגר"ו (פ"ח) (כ"ג) פרי מגדים (פ"ח)

י"ן (פרוש ש"ש
ו. לא. ואפלו
יק בידו והוא
א אסור אלא
התינוק, אין
קנה. (ז) י"כן
מתר למלאה
ה פרות ואבן
נער הפרוח
ולא יטלנה
קום הפלפלה,
ל עדה והאבן
הכללה יולם כהו

כה אלא משום
התינוק גדלקמן,
דכשנשוא את
יקום סכנת חלי,
ואם נפל האבן
ו יחזור ויטלנה,
אבות צלותיה,
שם סכנת נפשו:
ו אף שמימלא
עירי (ט) שהדקה
מים, ורק מפני
שנעשית כסיו
ור בקטל האסור
שירצה, (י"ח) אין
מתוך הפלפלה:
וכן אם נטל
נער ובזו, ואחר
זכי אסור ללקט
: (י"ב) **מקום**
לטלה עד מקום
זא מקצה ואסור
ליו, ולכן התירו
פסידת המקצה
בגופו ולא בידו,

אכל לשון השלחן
(כ"ג) ד"ח ה"א (י"ח)
מגדים (פ"ח) (כ"ג)
(טו) רש"י (פ"ח) (כ"ג)
: מלקמן סימן שי"א
א ראי איך הפסד
נער, אלא מטלנה
על שכן קמא, יש
ו כזה, והיה לפסא
ד דבר החרה, (לא)
האי דאפשר כהו

בעוהש"ח

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - ש"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אלול תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

החול אלא ששכחו שם בשבת) ככגון דא לא הותר לטלטלו בהדיא עם האיסור שעליו, משא"כ בכנ"ל שהפיל עליהן העצמו"ק בשבת (בלא כוונה מיוחדת שיהיו שם), ואולי לדבריו יהא מותר אפילו בלא פת מטעם הנ"ל [ומה שהזכיר אגב ריפתא היינו לטלטל הריפתא עצמו כשמוקצה מונח עליון, וממילא שה"ה בנידונינו.

וביו"ב כ' בביאורים שע"ס תוס"ש שם (אות ט"ז) ליישב ד' הרמב"ן והר"ן דחובת ניעור בעלמא הוא דוקא כשרוצה שההיתר והאיסור ישארו בהכלי, ואין מטלטל עכשיו הכלי כדי לזרוק האיסור אלא כדי להשתמש אה"כ בהאיסור, כמו אבן שעל פי החבית שרוצה אה"כ לכסות בו החבית, דדוקא באופן זה אסור לטלטל מן הצד, אבל היכא ששניכר דכל כוונתו רק לזרוק מעליו האיסור אין בזה שום איסור טלטול מן הצד עיי"ב, אלא שע' בס' חזו"א (סי' מ"ח סק"ט) שמפקפק דלהלכה אינן בטלין לגבי הכוס (אלא שהוא גרף של רעי).

★ ★ ★

שהזכיר סברא להתיר טלטול טבלא שיש עליו עצמו"ק (כמו שהמנהג להקל בזה) ולא מחייבין ליה לנער, דכיון שאין העצמות ראויים לכלום נחבטלו לגבי השולחן עצמו כפירורי לחם לגבי הכוס (אלא שלמעשה אינו מכריע בזה כיון שהוא כנגד השו"ע דמבואר דחייב לנער) ועעו"ש בסקמ"ו שי"ל דזה שורש היתר המבואר בשו"ע שאם יש גם פת על הטבלא שמתר לטלטל אגבם הטבלא עם העצמו"ק, כיון שי"ל שבלא"ה העצמו"ק בטלים לגבי השולחן כנ"ל.

ואולי הוא על פי סברת הרמב"ן והר"ן המובא במג"א סי' ש"ח סקנ"א על המבואר שם דמותר לטלטל טבלא שיש עליו עצמו"ק וגם פת, דמותר לטלטל היתר שאיסור מונח עליו ומיתלטל עמו, והתוס"ש (סקע"ז) נתקשה על דבריהם דזה כנגד המבואר בגמ' ונפסקה בשו"ע ש"ט ס"ג וס"ד שחייב לנער האבן מהכלכלה, ומעות ששכחו על הכר שעל המטה, ובמחצהש"ק שם כתב ליישב דחובת ניעור הוא רק כשמתחילה הניח שם המוקצה בכוונה (כגון בבסיס לאיסור ולהיתר, וההיתר חשוב טפי, או בהיחו בימות

ניח הדבר
בל ליתן
ולם נאף
ס פסידא,
אם יכול

הביא ד'
ר' כשא'
טר באמת
(ו) נפלא
ז', ואולי
שכן נמי
"ז) הכי
ר משם

שירי
למידי.
ן ליה
ומו.

"א סי'
ז' דף
ין נסך
יד גוי
הכוס,
(ס"ט)
טלים
חייב
שאינן
טבלא
זא כן
לגבי
ז' וכן
טלים
יחייב
(ז"ה)

דיני בסיס לאיסור - ולאיסור ולהיתר

ימות השבוע" (ולא חשב על שבת כלל) ונשארו שם בשבת האם כלי המחזיקן הוי בסיס להמוקצה בשבת.

תשובה - אם לא היתה בדעתו בפירוש שישארו שם בשבת אינו בסיס.

הנה לשון המחבר (סי' ש"ט ס"ד) דאם הניח שם המוקצה על דעת שישארו שם "בכניסת השבת" נעשה כלי המחזיקו בסיס להדבר האסור (ואסור אפילו לנער המוקצה ממנו שהכלי המחזיקו הוא מוקצה כמוהו), ומשמע לכאורה דלעולם לא

בתור הקדמה לדיני בסיס הנני להעתיק מה שכ' בס' תוס"ש (סי' רע"ט סק"ז) דדין בסיס לדבר האסור הוא אחד מעיקרי דיני שבת, ומאן דלא ידע הא לא ידע במידי דשבתא ולא כלום עכלה"ט.

★

סימן תקמ"א

76 **שאלה** - חפצים מוקציים שהניחם בחיבות (או בכיסים) באמצע

חשיב בסיס אא"כ היה לו "דעת מפורשת" שהחפץ ישאר שם "בשבת", ולכאורה יסוד הדבר מבואר בתרה"ד (כתבים סי' קצ"ג) המובא בב"י ובמג"א שם דאבל אם הניחם בכוונה בחול ולא היה דעתו שישארו שם בשבת ואח"כ שכחם שם מיקרי שוכח, ועיי"ש בתרה"ד דאפילו הניחם על החפץ מתחילה. לפני זמן בכוונה ולא כדרך אקראי שרי, משום דבער"ש נעשה שוכח, דדוקא כשהניחם שם בער"ש אסור, אבל מקמי הכי שרי, ונסתייע מלשון רש"י (שבת קמב: ד"ה אלא בשכח) ששכח האבן עליה "בביהשמ"ש, ולא מדעת" עכ"ל (וצ"ל דמד"א בלשון השאלה שבתרה"ד אם המוקצה היה מונח על איזה חפץ "קודם ח' ימים" הוא לאו דוקא), ובב"י מביא בשמו דלא נעשה בסיס אלא כשמניחו שם בערב שבת, אבל מקודם לכן לא משום דאז בער"ש נעשה שוכח, והב"י הסכים לכך מחמת דיוק לשון רש"י הנ"ל, אלא שסיים עלה שלפי זה אפילו בהניח בער"ש כל ששכח ביהשמ"ש הוה ליה למישרי עכ"ל [אלא שאולי התרה"ד דייק לה נמי מלשון רש"י שם ד"ה בשוכח דמניח היינו שהניחם שם מדעת "מערב שבת" ודוק], וכנראה מהא"ר (סק"ט) והפמ"ג (א"א סק"ו) שנקטו כהב"י.

והב"י בשו"ע השמיט כל דברי התרה"ד אלא סתם וכתב דלא נעשה בסיס אא"כ היה לו כוונה מפורשת "שישארו שם בכניסת השבת", ומשמע דבכה"ג אפילו הניחם שם מתחילת השבוע נעשה בסיס (וע' שעה"צ סקב"א), והמ"ב (סקי"ח) כ' עלה דאילו אם הניחם בכוונה בחול ולא היה דעתו בפירוש שישארו שם בשבת ואח"כ שכחם מיקרי שוכח, וצ"ע עלה כתבי מהרא"י (תרה"ד הנ"ל), ואח"כ הוסיף שאילו דעת הב"י דאפילו הניחם בער"ש כל שלא היה דעתו בפירוש שישארו שם בכניסת השבת ובביהשמ"ש שכחו לסלקו גם זה הוא בכלל שכח עכ"ד, ועיי"ש בשעה"צ (סק"כ) שלדעת התרה"ד כל שהניחם שם בער"ש סתמא חשיב כאילו כיון שישאר שם

גם בשבת, אבל בשאר ימות החול צריך שיכוון בפירוש שישאר שם על כניסת השבת, אבל לדעת הב"י גם כשהניחו שם בער"ש צריך שיכוון בפירוש שישאר שם על כניסת השבת [ויל"ע להתרה"ד מהו כשהניח שם החפץ סתמא מתחילת השבוע (ולא חשב על שבת) ובער"ש הבחין בו והסכים בדעתו שישאר שם, אם בשביל כך חשיב כאילו הניחו שם בער"ש דסתמא כמפורש שישאר שם בשבת]. L

כשמונחת במקומו הקבוע

נעשה בסיס אף בכה"ג. ומסתבר דדבר הרגיל להשאר שם כל הזמן (כגון מי שיש לו תיבה בבית התבשיל שמחזיק שם תבליני בישול ואפיה (המוקצין) שמקומו שם עד זמן בישול ואפיה) דזה הוי כאילו חשב שישארו שם בכניסת השבת, אף שלא כיוון בהדיא על כך, וממילא שכמו כן נמי כיס המיועד להחזקת מעות שישאר שם מעות אף שנתן לתוכה המעות בתחילת השבוע ולא חשב בהדיא שישארו שם בשבת, סתמא כמפורש שישארו שם עד שיסירם משם, וכ"י מדברי התרה"ד עצמו בפסקיו (סי' ס"ט) שיוצא שאפילו אם "שכח" המעות בכיס הכיס מיהת בסיס להמעות יער"ש, וצ"ל משום דשם מקומו, ש"ד שכן יוצא בהדיא מהמג"א (ש"ט-ו) שכתב דקינה של תרנגולת שיש שם ביצה שיש בו אפרוח שאסורה בטלטול אף שלא ידע מזה מבעו"י כיון שהדרך שיהיה שם הוי כמניח, והובא ג"כ במ"ב (סוסקי"ח), לאחר שהביא דברי מהרא"י הנ"ל) וסיים עלה שכ"ה בכל כיו"ב בדבר שדרכו להיות המוקצה עליו בודאי הוי כמניח עכ"ד, כל שכן כשהוא נתנו בהדיא שם אלא שלא חשב בהדיא שיהיה שם בשבת, על כל ארנק שיי"ב מעות הוי בסיס, אף שלא חשב בהדיא שישאר שם בשבת, ואולי אף כיס בגד שדרכו להחזיק שם תמיד את מעותיו [מיהו פשוט שאם כיוון בהדיא להסיר משם המעות קודם השבת אלא שאח"כ שכח להוציאם שאינו בסיס בעל כרחו].

ודברי המ"ב שנתנו לשם להצניעו עד אף שלא כיוון להדיא על חפץ מוקצה בהתיבה שה כאלו סתמיה כיון שיהיה **עוד** העיר הגרש"ש ג בפריזע"ד (מקפ"א) בהמה חי (קפוא) ומיל השבוע אף שלא כיוון בן ישאר שם גם בשבת, אנ שאינו מצוי שישתמש בהו השבוע הזאת ובודאי שיי לאחר השבת, דהוי כאיל שם בכניסו

הניח עליו בכוונה דבר : היה

אגב ע' במנח"ש ובס' הניח בכוונה דבר היתר אעפ"כ הוי בסיס היתר לא שייך הקצאה, המקום ההוא מיוחד להי מיוחד לאיסור ולהיתר, (ב-קלד) ומביא שכן מ זעמבא ז"ל בס' ליקוטי וצ"ע לדברי הגה"צ בעל ז וכן מביא בס' שש"כ (הגרש"ז"א ז"ל דלגבי בס' איליו אפילו 'בשכח' עליו גמר בדעתו ליטול משב ליטלו דג"כ חשו

ז"א

סימן ר

שאלה - בפריזע"ד חי ע"ג נ

פהב"כ או חלה) מהו להוציא המאכל מתחת הדבר המוקצה, או"ד המאכל נעשית בסיס להבשר המוקצית ונעשית ג"כ מוקצה (כחבשר).

תשובה - מותר. המג"א (סי' ש"י סק"ו) נקט כשיטת השואל שבס' תרה"ד (כתבים, סי' קצ"ג) דלא מיקרי בסיס לדבר האסור אא"כ הניח עליו הדבר המוקצה כדי שיתיישב עליו בטוב, אבל מה שמניחין בדרך אקראי, כמו שרגילין להשים בתיבה חפצים זה על גבי זה מפני שאין לו ריווח לפנות לכל חפץ מקום פנוי בשולי התיבה בכה"ג לא חשיב מניח אלא שוכח, ומותר לטלטל חפץ המוקצה לאחר שניערו המוקצה מעליו עיי"ש, ודלא כהתרה"ד שדחה דברי השואל, וכן נקט בפשטות בשו"ע הרב (סי"ט, ועל כן המפה שתחת הנרות לא נעשה בסיס להנרות).

אבל שיטת הטו"ז (ש"ט סק"א) כותיה דהתרה"ד, וכן בס' תוס"ש (סקי"ד) מפקפק טובא על ראיות המג"א, וכן בא"ר (סק"ט) חולק על המג"א (אלא שדבריו אינם מובנים כל הצורך) [וכ"מ מהב"י שהעתיק דברי התרה"ד שדחה סברת השואל, ולא הגיב עליו כלום].

ולמעשה מבואר במ"ב (סקי"ח) דבמקום הצורך יש להקל, דכמה אחרונים סוברים כוותיה דהמג"א, וכן בערוה"ש (סי"ג, אף שמפקפק על ראיות המג"א) כ' דהמיקל בזה שהוא מידי דרבנן כהמג"א לא הפסיד, ומלשון החי"א (סד-א) מוכח דמעיקר ההלכה נקט להקל כהמג"א (שכוותיה כתב סתם אחד מתנאי כללי בסיס, אלא שלבסוף סיים ויש חולקים וס"ל דהוי בסיס), ומאחר שאין היתר של המג"א מריווח כל כך יש להשתדל לכתחלה שלא לבוא לידי כך, על כן כשמבחין זאת מער"ש יראה שדבר המותר יהיו מונח תמיד מלמעלה, אבל בדיעבד ולצורך שבת יש להקל.

ורב"י המ"ב שנתנו לשם באקראי אבל הניחו שם להצניעו עד שיצטרך לו פעם שנית אף שלא כיוון להדיא על השבת כל שכן כשהניח חפץ מוקצה בהתיבה שהדרך להניח שם חפצים כאלו סתמיה כיון שיהיה מונחים שם כל הזמן.

נוד העיר הגרש"ש שליט"א שמי שיש לו בפריזע"ר (מקפ"א) תיבה שמחזיק שם בשר בהמה חי (קפוא) ומילאו עם בשר בתחילת השבוע אף שלא כיוון בפירוש שחלק מן הבשר ישאר שם גם בשבת, אבל כיון שיודע בהחלט שאינו מצוי שישתמש בהדיא עם כל הבשר במשך השבוע הזאת ובודאי שישאר שם חלק ממנו עד לאחר השבת, דהוי כאילו כיוון בהדיא שישארו שם בכניסת השבת.

הניח עליו בכוונה דבר איסור ושכח עליו דבר היתר

אגב ע' במנח"ש ובס' חוט שני (ג-קנה) שאם הניח בכוונה דבר איסור ושכח עליה דבר היתר אעפ"כ הוי בסיס לאיסור ולהיתר, דלגבי היתר לא שייך הקצאה, ומנהי אף אם לא היה המקום ההוא מיוחד להיתר, מ"מ עכשיו המקום מיוחד לאיסור ולהיתר, וכ"כ בס' ארחות שבת (ב-קלד) ומביא שכן מובא מהגאון ר' מנחם זעמבא ז"ל בס' ליקוטי יהודה (פ' משפטים), וציין לדברי הגה"צ בעל דברי אמת ז"ל בס' הג"ל, וכן מביא בס' שש"כ (פ"כ הערה ר"א) משם הגרש"א ז"ל דלגבי בסיס להיתר נעשית בסיס איליו אפילו 'בשכח' עליו ההיתר, וכמו כן נמו אם גמר בדעתו ליטול משם ההיתר בער"ש ושכח ליטלו דג"כ חשוב בסיס להיתר.

L

א"א א"א

סימן תקמ"ב

שאלה - בפריזע"ר מונח בשר (בהמה) חי ע"ג מאכל המותר (כגון

בעוהש"ת

ספר

מ"ל מלאכות

חלק שלישי

הלכות מבוארים, על שאר הלכות שבת
נאמרים, אוהב ד' שערי ציון בשערים, אשר
הלכותיה תלויות כהררים, מדברי ש"ס
ראשונים ואחרונים, ועד השולחן ערוך ונושאי
כליו מחוכרים, ואתו עמו דעת גדולי האחרונים,
בהלכתא רבתא לשבתא

בעזר השי"ת החונן לאדם דעת

חיים קלמן גוטמאן

ברוקלין נוא יארק יצ"ו

שנת תש"פ לפ"ק

חבית, כל שהונח האָבן על החבית הוי החבית בסיס. ותקשה לפי דברינו דכל שהאיסור משמש להיתר לא נעשית בסיס, והלא האָבן משמש להחבית, וביאר התת"ס בהגהות שו"ע (סי' רנ"ט), כיון דהכיסוי של הקדירה חשיבי כקדירה עצמה, דהרי שימוש הקדירה הוא ע"י שמכסה פיה, א"כ הרי הכיסוי חשוב כמו הכלי עצמו ותו לא שייך לומר דהכיסוי משמש הקדירה, דכמו כן הקדירה משמש הכיסוי דתרווייהו יחד משלימין תכלית שימוש הכלי, וממילא הויא הקדירה והחבית בסיס לדבר האסור, הכיסוי שהוא חלק מהכלי דהרי ידו מתאפשר שימוש הכלי, משא"כ בנותן גיזי צמר מוקצים להטמין קדירה, לא ניתן על הקדירה לשמש את הצמר, אדרבה הצמר המוקצה משמש להקדירה.

ועל פי סברת הת"ס יש לדון לכל דיני בסיס, בכל הכלים שיש בתוכם גר עלעקטריק דולק שהוא חלק מהכלי, הכלי נעשית בסיס להגר הדולק, ולא שייך לדון מטעם דהאיסור משמש להיתר דלא הוי בסיס.

ובענין זה יש קצת סתירה בשו"ע התניא מסי' רנ"ט לסי' ש"ט, דבסי' רנ"ט (סעיף ג') כתב לענין כיסוי קדירה דגם אם הכיסוי עצמה הוא דבר שאינו ניטל, אין הקדירה נעשית בסיס להכיסוי, וז"ל: לפי "שהכיסוי" והטמנה הם משמשים להקדירה לחממה ואין הקדירה משמשת להן, עכ"ל. ובסי' ש"ט (סעיף ז') באבן שנתנה על פי החבית לכסות החבית כתב דנעשית החבית בסיס להאבן, ותקשה הלא האבן שהוא כיסוי משמש להחבית ואמאי נעשית החבית בסיס, ועכ"ח דכיסוי הוא חלק מהכלי וזה לא כמו שכתב בסי' רנ"ט. הגם דבמג"א (סי' ש"ט סק"ו) הביא דעת הבעל המאור דס"ל דאבן שהניח ע"ג החבית לכסות החבית לא חשיב מניח, כיון דמשמש להחבית,

אמנם בשו"ע התניא מוכח דנקט לדינא כרמב"ן דאפילו הניחה ע"ד כיסוי נעשה בסיס, תקשה כנ"ל דמאי שנא (סי' רנ"ט) כשמכסה הקדירה בכיסוי מוקצה דלא נעשית הקדירה בסיס להכיסוי, וכן העיר בתהל"ד (סי' רנ"ט אות ה').

ועל כרחק צ"ל דס"ל להשו"ע התניא לחלק בין כיסוי קדירה לכיסוי חבית, דקדירה בלא כיסוי עושה תשמישו, ומשתמשים על ידו לבשל רק מסיבת שישאר התבשיל בחמימותו נותן כיסוי על הקדירה, והרי הוא כנותן גיזי צמר על הכיסוי, דלא חשיבי הקדירה בסיס לה אדרבה הכיסוי והגיזי צמר משמש להתבשיל להחזיק חמימותו, אבל חבית שיש בתוכה יין הוי צורך שימוש החבית עצמה שמחזיק היין שיהא עליו כיסוי, ורק בזה החבית עושה תכליתו לשמור היין שלא יפג ריחו וטעמו, ובשניהם יחד הוי שם כלי עלה, ולא שייך להתיר משום דהכיסוי משמש לחבית, אדרבה החבית משמש גם לכיסוי משו"ה חשיבי החבית בסיס להאבן.

אקראי - מניח

בתרומת הדשן (סי' קל"ג) הוכיח השואל → דדין בסיס הוא דוקא במניח בכוונה שיתיישב עליו בטוב, אבל במניח בדרך אקראי כמו שרגילין להניח חפיצים בתיבה אלו על אלו מפני שאין לו מקום פנוי להניח כל חפץ על שולי התיבה, כה"ג לא חשיבי מניח, אלא יש להו דין שוכח, (לדוגמא כהיום שכיח כן במאכלים שמונחים זה על זה בפריוזער, ויש דגים ובשר בהמה חי שהם מוקצים, שמונה על קופסאות של מיני מאכל ומשקה הראויים לאכלן בשבת, וסדרן זה על זה מפני שאין המקום מרווח לסדר כל דבר לעצמו). והמג"א (סי' ש"ט סק"ו) הכריע כסברת השואל, דבין לבעל המאור ובין להמלחמות לכו"ע אבן שעל

פי החבית לא נט בכוונה שי

כתב המג"א (ס' דף ג' ע"א) לנער עצמות שאי הקערה אחר אבי להמוקצה, משום חושש היכן יפלו שביארנו לעיל, ד כגדר אקראי, שא העצמות אלא ו אח"כ לאשפה, א זה נראה דפח א העצמות והקליפי שבדעתו לערות שרי משום גרף י הוצאה הרי מקום שמניחין עליו ה' כן יש לדון שאם פח אשפה דברינו

ב

בשו"ע התניא הכרעת בסיס, מפה שו להמנורה העומ להמנורה שתהא השלחן מעמיד המפה אינו אלא השלחן להניח ד מפה, נומה שרוצ זה אינה סיבה ש רק באקראי, עכו דהמפה אסורה

דסבירא ל"י דאפי' באקראי נעשית בסיס, עי"ש.

פי החבית לא נעשית בסיס אלא במניחן שם בכוונה שיהא מונח ע"ג החבית.

פח אשפה

כתב המג"א (סי' ש"ח סק"ג) בשם התוס' (גילת דף ב' ע"א ד"ה וז"ל הלל) דמשו"ה מותר לנער עצמות שאינן ראויים לכלבים שמונח על הקערה אחר אכילה, ולא נעשית הקערה בסיס להמוקצה, משום שלא הניחן שם בכוונה דאינו חושש היכן יפלו. ולכאורה סברתם גם כן כמו שביארנו לעיל, דהנחת העצמות בקערה חשיב כגדר אקראי, שאינו מניח שם שהקערה יחזיק העצמות אלא הניחן בקערה כדי להוציאן אח"כ לאשפה, אבל אין זה מקום הנחתו. ולפי זה נראה דפח אשפה המיוחד להוריק בתוכה העצמות והקליפין שמעבירין מעל השלחן, אף שברעתו לערות האשפה אחר שיתמלא [וזה שרי משום גרף של רעין], מכל מקום עד שעת הוצאה הרי מקומו שם, ולא דמי לקערה וטבלא שמניחין עליו העצמות רק בשעת אכילה, אם כן יש לדון שאם היה מונח בין השמשות בתוך פח אשפה דברים מוקצים דנעשית בסיס לכל השבת.

מפה תחת הגר

בשו"ע התניא (סי' ש"ט סעיף ט') חידוש, דלפי הכרעת מג"א דבאקראי לא נעשית בסיס, מפה שתחת הגר לא נעשית בסיס להמנורה העומד עליה, לפי שאין צריך להמנורה שתהא מונחת על המפה, דהרי השלחן מעמיד המנורה, ומה שמעמידה על המפה אינו אלא מפני שאין לו מקום פנוי על השלחן להניח המנורה על השלחן עצמו בלי מפה, [ומה שרוצה שהשלחן יהא מכוסה במפה זה אינה סיבה שהמפה יחזיק המנורה], וחשיבי רק באקראי, עכת"ד. (והטו"ז (שם סק"א) שכתב דהמפה אסורה בטלטול דנעשה בסיס, משום

והיה מקום לומר לפי זה, דאם מונח המנורה על השלחן ומפה יקרה פרוסה על השלחן, אע"פ שלא הניח על השלחן דבר היתר היותר חשוב מערב שבת, יהא השלחן נדון כבסיס לאיסור והיתר המנורה והמפה. אמנם כתבו האחרונים דאין זה קרוי בסיס לאיסור והיתר, דאדרבה המפה בא לשמש את השלחן לכסותו ואין השלחן משמש להמפה. וממילא לא הוי השלחן רק בסיס לאיסור להחזיק המנורה על גבה, ולא חשיב השלחן בסיס לאיסור ולהיתר.

בסיס לב"ה השבת

ב' תוס' (שם דף נ"א ע"א הנ"ל) וכן בספר התרומה (סי' נ"ד מונ"א נטור סי' ש"ט) ס"ל דלא נעשית היתר בסיס לאיסור אלא אם היה בדעתו שישאר האיסור מונח שם לכל השבת, אף אם נסתלק והוסר אח"כ משם ע"י הרוח או ע"י עכו"ם נשאר באיסורו משום בסיס, דמיגו דאיתקצאי לביה"ש איתקצאי לכולי יומא, אבל אם מעיקרא בשעה שהניחו היתה על דעת לסלקו בשבת ע"י ניעור והטייה, לא נעשית ההיתר בסיס להמוקצה, ומותר לטלטלו אחר שניער המוקצה כיון שחשב ע"ז בתחלת כניסת השבת. וסברתם הוא, דאין ההיתר נעשה טפל להאיסור אלא כשהקצה ההיתר שיהא בסיס להמוקצה לכל השבת.

והנה הטו"ז (סי' רע"ט סק"ג, ונסי' ש"ט סק"א) דן במנורה שנתן בה שמן כדי שידלק בלילה איזה שעות, ולפי שיטת התוס' וסה"ת הנ"ל לא נעשית המנורה בסיס כיון דהגר עשוי לכבות באמצע שבת, והאחרונים העירו על דברי טו"ז דמוכרח לחלק, דגר שאני הואיל